

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ การเดินเรือ และการติดต่อค้าขายกับอารยประเทศมีความรุ่งเรือง เศรษฐกิจมีความเจริญมั่งคั่ง การแลกเปลี่ยนสินค้าและการค้าแบบโบราณจึงมีการเปลี่ยนแปลงขึ้น เมื่อรัฐบาลอังกฤษได้ส่งเซอร์จอห์น เบาริง ราชทูตเข้ามาเจรจาขอแก้ไขสนธิสัญญาการค้ากับสยาม ทำให้ประเทศตะวันตกได้ส่งราชทูตเข้ามาทำสัญญาการค้าเป็นลำดับ ทั้งนี้ ผลจากการทำสัญญา สยามได้ยกเลิกจังกอบระวางปากเรือ หรือภาษีที่เรียกเก็บจากสินค้าและขนาดของพาหนะที่บรรทุกสินค้า โดยได้จัดตั้งโรงภาษีร้อยชักสาม เพื่อทำหน้าที่ดูแลการเก็บภาษีเรือสินค้าขาเข้า นับแต่นั้นมาได้มีเรือค้าขายจากประเทศต่างๆ เข้ามาเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการเดินเรือมีความเจริญรุ่งเรือง ทางราชการจึงได้จัดการดูแลเป็นสามส่วน ได้แก่ กรมท่ากลาง มีหน้าที่ติดต่อการค้ากับชาวยุโรป กรมท่าซ้ายมีหน้าที่ติดต่อการค้ากับชาวจีน และกรมท่าขวามีหน้าที่ติดต่อการค้ากับชาวแขก เมื่อมีการเปิดการค้ามากขึ้น ความจำเป็นในการพัฒนากิจการให้เหมาะสมกับความเจริญของประเทศ ทางราชการจึงมีความประสงค์ที่จะจัดหาผู้เชี่ยวชาญมาดูแล กรมเจ้าท่า

กัปตันจอห์น บุก เจ้ากรม กรมเจ้าท่า

นายจอห์น บุก หรือกัปตันบุก พ่อค้าและนักเดินเรือสัญชาติอังกฤษ เกิดเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๑๙ (พ.ศ. ๒๓๖๒) ได้รับการว่าจ้างจากรัฐบาลในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในตำแหน่ง “เจ้าท่ายุโรป” หรือ ทับประมาสะแตม สังกัด กรมท่ากลาง ภารกิจของกัปตันจอห์น บุก ซึ่งในขณะนั้นมีบรรดาศักดิ์เป็นหลวงวิสุตรสาครดิฐ ในฐานะเจ้าท่า ไม่เพียงแต่คอยอำนวยความสะดวกในการท่าและการนำร่อง เพื่อให้เกิดความคล่องตัว เป็นระเบียบเรียบร้อย และความปลอดภัยในการสัญจรในเขตแม่น้ำไทยเท่านั้น หากยังต้องทำหน้าที่ไต่สวน เมื่อเกิดคดีความขึ้นในท้องน้ำ ซึ่งกัปตันจอห์น บุก ได้ปฏิบัติหน้าที่ในขั้นตอนการสอบสวนได้อย่างดีและน่าเชื่อถือ และนอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเจ้าท่าแล้ว หลวงวิสุตรสาครดิฐได้มีโอกาสตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในการเสด็จประพาสต่างประเทศ

กัปตันจอห์น บุก หรือหลวงวิสุตรสาครดิฐ ปฏิบัติราชการสนองพระเดชพระคุณ เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง ในปี พ.ศ. ๒๔๑๔ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์จากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็น “พระวิสุตรสาครดิฐ” และต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๒ พระวิสุตรสาครดิฐ ได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น “พระยาวิสุตรสาครดิฐ” ซึ่งเป็นบรรดาศักดิ์สูงสุดที่ท่านได้รับในชีวิตราชการ

พระยาวิสุตรสาครดิฐและครอบครัวพักอยู่ที่บ้านใกล้โรงภาษี ตั้งอยู่ปากคลองผดุงกรุงเกษม ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งของโรงแรมรอยัลลอร์ดคิด และใน พ.ศ. ๒๔๓๑ โรงภาษีได้ย้ายที่ทำการมาตั้งริมแม่น้ำเจ้าพระยาให้ชื่อว่า “ศุลกสถาน” ในตรอกโรงภาษี ส่วนตรอกที่เป็นที่ตั้งของโรงภาษีเดิมใกล้ๆ กับบ้านกัปตันบุกนั้นมีชื่อเรียกกันมาจนทุกวันนี้ว่า “ตรอกกัปตันบุก”

กัปตันบุก เคยดำรงตำแหน่งผู้จัดการบริษัท อู่บางกอกต็อก ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการอู่เรือขนาดใหญ่ และทันสมัยที่สุดที่มีอยู่ในกรุงเทพฯ สมัยนั้น นอกจากนี้กัปตันบุกยังมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นคนหนึ่งของบริษัท ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน ๑๒ คน ล้วนเป็นขุนนางไทยทั้งสิ้น ซึ่งในการติดต่อการค้าเนินธุระกิจที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนไทย กัปตันบุกจะกระทำในนามของหลวงพระหรือพระยาวิสุตรสาครดิฐ

พระยาวิสุตรสาครดิฐได้รับใช้สนองพระเดชพระคุณพระเจ้าอยู่หัวของประเทศไทยด้วยความจงรักภักดี ถึง ๒ พระองค์ คือพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นเวลากว่า ๔๐ ปี ซึ่งถือได้ว่า พระยาวิสุตรสาครดิฐเป็นผู้วางรากฐานงานเจ้าท่าขึ้นในประเทศไทย

ดังนั้น เพื่อเป็นเกียรติยศ และรำลึกถึงคุณงามความดีของพระยาวิสุตรสาครดิฐ ในฐานะอธิบดีกรมเจ้าท่าคนแรก กรมเจ้าท่า จึงได้จัดสร้างอนุสาวรีย์พระยาวิสุตรสาครดิฐขึ้น เพื่อเป็นสถานที่สักการะอีกแห่งหนึ่งของกรมเจ้าท่า โดยมีกำหนดการจัดพิธีเปิดอนุสาวรีย์พระยาวิสุตรสาครดิฐ (กัปตัน จอห์น บุก) ในวันจันทร์ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ เวลา ๘.๓๐ น. ณ บริเวณหน้าอาคาร ๑ กรมเจ้าท่า

กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม

พิธีเปิดอนุสาวรีย์ พระยาวิสูตรสาครดิฐ อธิบดีคนแรกของกรมเจ้าท่า

นายจุฬา สุขมานพ อธิบดีกรมเจ้าท่า

นายจุฬา สุขมานพ อธิบดีกรมเจ้าท่า เป็นประธานเปิดอนุสาวรีย์พระยาวิสูตรสาครดิฐ (กัปตันจอห์น บุช) อธิบดีกรมเจ้าท่าคนแรก เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระคุณที่ได้วางรากฐานการพัฒนากรมเจ้าท่า เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ บริเวณอาคาร ๑ กรมเจ้าท่า

เมื่อเวลา ๐๘.๐๐ น. นายจุฬา สุขมานพ อธิบดีกรมเจ้าท่า พร้อมด้วยผู้บริหาร ข้าราชการ เจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่า ผู้อำนวยการสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ ผู้แทนชมรมคนรักตลาดน้อย และผู้มีเกียรติเข้าร่วมในพิธีเปิดอนุสาวรีย์พระยาวิสูตรสาครดิฐ (กัปตันจอห์น บุช) โดยมีพิธีสงฆ์ พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ จากนั้นรองอธิบดีกรมเจ้าท่า ด้านบริหาร (นางจิราภรณ์ จันทศิริ) กล่าวรายงาน นายจุฬา สุขมานพ อธิบดีกรมเจ้าท่า กล่าวคุณูปการของพระยาวิสูตรสาครดิฐ พร้อมกดปุ่มเปิดม่านแพรอนุสาวรีย์ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา อธิบดีกรมเจ้าท่า ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่า ผู้มีเกียรติวางพวงมาลัยสักการะอนุสาวรีย์ อธิบดีกรมเจ้าท่า ประเคนภัตตาหารและจุดปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ ๙ รูป จากนั้นพระสงฆ์สวดอนุโมทนา

นายจุฬา สุขมานพ อธิบดีกรมเจ้าท่า กล่าวว่า “กัปตันจอห์น บุช คือบุคคลชาวอังกฤษที่เข้ามาทำนากในสยามประเทศหรือประเทศไทยในสมัยรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เป็นบุคคลผู้มีคุณูปการต่องานเจ้าท่าในสมัยอดีต ยังส่งผลเป็นความเจริญก้าวหน้าทางการคมนาคมขนส่งทางน้ำ การค้าขายทางเรือของประเทศไทย ก้าวทันนานาอารยประเทศในปัจจุบันได้ รวมถึงการที่ท่านได้สนองพระมหากรุณาธิคุณ รับใช้เบื้องพระยุคลบาท ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนได้รับการไว้วางพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง กระทั่งได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์อย่างขุนนางไทยให้เป็น “พระยาวิสูตรสาครดิฐ” และด้วยความระลึกถึง ความมีคุณูปการของท่านที่มีต่อกรมเจ้าท่าตั้งแตอดีต

ที่ผ่านมา และทำให้กรมเจ้าท่ามีความเจริญเติบโต ก้าวหน้า ยิ่งยืนยาวนานนับแต่วันสถาปนากรมเจ้าท่า เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๐๒ จนถึงวันนี้ รวมระยะเวลาถึง ๑๕๖ ปี ในอนาคตการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยการเรียนรู้อดีต รับผิดชอบต่อปัจจุบัน และสร้างสรรค์งานกรมเจ้าท่า จึงได้ให้ความสำคัญกับเรื่องราวที่เกี่ยวกับภารกิจ บุคคลในประวัติศาสตร์มาปรับใช้ เป็นพื้นฐานการพัฒนา บทบาท ภารกิจในอนาคตของหน่วยงานแห่งนี้ ให้เจริญก้าวหน้า ยิ่งยืนมากยิ่งขึ้นต่อไป ประวัติศาสตร์ที่แท้จริงแล้วไม่ใช่เรื่องของอดีต แต่เป็นเรื่องของอนาคต อนุสาวรีย์แห่งนี้คือสถานที่สำคัญ เพื่อรำลึกถึงบุคคลผู้มีพระคุณต่อองค์กรและประเทศชาติ เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานของตน และจะเป็นสัญลักษณ์แห่งความดี ที่คนเจ้าท่าทุกคนจะยึดถือในวันดีและวันข้างหน้า ยาวนานต่อเนื่องไปนานแสนนาน